

ANTONI KRAUS

O NALEŻYTĄ POZYCJĘ GLIN OGNIOTRWAŁYCH W ŚWIECIE SUROWCÓW MINERALNYCH

Jednym z najważniejszych przemysłów w naszej gospodarce narodowej jest przemysł materiałów ogniotrwałych. Korzysta on głównie z surowców krzemionkowych, ilastych, oraz węglanowych surowców magnezowych. Wśród nich na pierwszy plan zarówno z uwagi na szerokie i nader ważne zastosowanie przy produkcji wyrobów szamotowych jak i olbrzymie zasoby w porównaniu do pozostałych ogniotrwałych surowców ceramicznych, zdecydowanie wysuwają się gliny ogniotrwałe. Wspomniane czynniki, obok wielu nięwymienionych z uwagi na ich mniejsze znaczenie, narzucają z góry konieczność bliższego zainteresowania się nimi. Ów oczywisty fakt nie znajduje niestety potwierdzenia w życiu codziennym. Złoża, kopalnie oraz wydobyty surowiec w znacznej mierze pozostawione są samym sobie.

Słabe zainteresowanie czynników odgórnych prowadzi m. in. do tego, że np. na Wydziale Górnictwa Odkrywkowego na AGH wykładowcy ani słowem nie wspominają o metodach urabiania skał ilastych i stosowanej mechanizacji kopalni, że słaba propaganda specjalizacji w zakresie surowców skalnych na Wydziale Geologicznym tejże uczelni ujemnie odbija się z kolei na ilości absolwentów poświęcających się zagadnieniu glin, że inżyniera ze specjalizacją odkrywkową zatrudnia się niekiedy w działach administracyjnych, zaś in-

żyniera ze specjalnością z zakresu rud i soli skierowuje się na kopalnię odkrywkową, że żadna kopalnia podległa Centralnemu Zarządowi Przemysłu Materiałów Ogniotrwałych nie posiada dotąd ani jednego hydrogeologa, że bardzo mało studentów otrzymuje skierowania na praktyki wakacyjne i dyplomowe do kopalń glin.

Tych „że“, o których można by szerzej wspomnieć jest jeszcze znacznie więcej. Na szczęście są i propagatorzy tego surowcowego „kopciuszka“. Do najwybitniejszych należy tu zespół naukowców Zakładu Mineralogii i Petrografii AGH, który położył już niemałe zasługi na polu poznania dokładnej budowy wewnętrznej i własności fizyczno-chemicznych minerałów ilastych.

Drugi nader ważny jest pasjonujący wachlarz zagadnień dotyczących genezy złóż, związków ogniotrwałości z facją, zmian glin ogniotrwałych, jak i współzależających surowców, dalszej mechanizacji zdejmowania nadkładu, urabiania surowca (jego załadunku i transportu, warunków hydrogeologicznych oraz ruchu górotworu, jak: osuwiska, pęzanie, wypiętrzanie i osiadanie oraz spękania złóż będących wynikiem naszych niedostatecznych wiadomości o zjawiskach pochodzących z zaburzenia równowagi układu „nadkład — gliny ogniotrwałe — węgiel brunatny“. Wachlarz ten obejmuje również możliwości kilkukrotnej obniżki kosz-

tów własnych przez stosowanie własnego węgla brunatnego do procesów opałowych przy produkcji materiałów ogniotrwałych.

Dotychczasowe wyniki działalności Wydziału Ceramicznego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, szeroka popularyzacja wśród rzesz studenckich omawianej bogatej tematyki związanej ze zjawiskami za-

chodzącymi w złożach przy urabianiu i przeróbce surowca — czekająca na rozwiązanie, oraz rozpowszechnienie, zwłaszcza w kołach inżyniersko-technicznych poglądu, iż materiały ogniotrwałe są funkcją wielkopiecownictwa, funkcją produkcji stali, rokują nadzieję, iż gliny ogniotrwałe zajmą już niedługo należne im miejsce w świecie surowców mineralnych.